

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טוביל ע"ה

גליון קלב - פרשת שלח - שנת תשפ"ג

דעהו

דעהו
אלקין אביך
ועברהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק מ
שיעור פא - א (פרשת חיי שרה תשס"א)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

ובהיכלו כולו
אומר כבוד:
ארויסנעמען
די גוטע חלקים
פון כבוד

עמוד ה'

איש אשר רוח אלקים בו: חלק אלוקות שבאדם זהו מעלתו מעל כל הנבראים

א. ויברא אלקים את האדם בצלמו: חלק אלוקות שב'אדם' - שאינו מתפעל מהסתר

בלא אהבה ויראה אין התורה והמצוות נכללים בעצם אלוקות, ועולים רק לחיצוניות העולמות | ה'אדם' הוא נברא 'פנימי' - אלוקות, ולעומתו ה'מלאך' הוא 'חיצוני' | 'אלוקות' - היינו שאין בו שום הבדל וחילוקי מדרגות בין אור וחושך, מעלה ומטה | מעלת האדם על המלאך - שאינו מתפעל מהסתר והעלם עוה"ז, כי הנשמה הוא בבחי' 'אלוקות' | בשבת קודש יש עליה גם לחיצוניות העולמות, ועל כן מלויים שני 'מלאכים' לאדם בליל שבת

ב. הן האדם היה כאחד: האחדות הנמצא במהות ה'אדם' הוא מעין אחדותו יתברך

לפני בריאת העולמות היה 'לית אתר פנוי מיניה' ממש | כדי שיהא מקום לבריאת העולמות נעשה צמצום באור אין סוף, ונשאר מקום חלל הפנוי | בתוך החלל הפנוי נמשך חוט מאור האין סוף שלמעלה מהצמצום | כל הנבראים מלבישים ומקבלים חיות מקו הזה, והאדם הוא הלבוש הראשון אליו | השתוות המדרגות וה'אחדות' באדם הפנימי הדומה לעליון הוא מעין אחדות ה'

ג. ואתם הדבקים בה': ע"י קיום תורה ומצוות באהבה וביראה נכללים הם באלוקות

תומ"צ אינם עולים למעלה אלא ע"י אהבה ויראה, כיון שהאור שבהם הוא בצמצום רב וצריך להוסיף בו חיות | אע"פ שחיות כל העולמות הוא מאור אין סוף - בכל זאת יש בהם ריבוי מדרגות ע"י הצמצום וההסתר | הגם שהתורה והמצוות אינם דומים כלל לקליפת נוגה, מ"מ גם הם צריכים כח לעלות למעלה | שתי מדרגות בתורה ומצוות; 'טוב' ו'חיים', כנגד ה'כלים' וה'אורות' שבהם | כמו כן אפשר לקיים התומ"צ בדרגת 'טוב' - בקרירות ובפשטות, או בדרגת 'חיים' - בחיות ודבקות | ע"י קיום המצוות בדחילו ורחימו מתאחדים האורות והכלים, ומאיר בהם אור אלוקות

א.

ויברא אלקים את האדם בצלמו: חלק אלוקות שב'אדם' - שאינו מתפעל מהסתר

גדר 'אלוקות': מדרגה נעלה מאוד שבה אין שום הבדל בין חילוקי מדרגות

וביאור הדברים הוא, כי כאשר נבוא לבאר ולהגדיר איזה דבר מוגדר ונכלל בשם 'אלוקות', ומהי מהותה של מדרגה זו, אזי נאמר שענין אלוקות היינו שבה אין שום חילוק והבדל בין עליונים ותחתונים, רוחניות וגשמיות, אורות וכלים וכדומה, אלא מצדה מתאחדים כולם כאחד, ולמעלה ולמטה שוין אצלה כחדא, ולגבה אין שום הפרש ביניהם.

ולדוגמא, בענין אורות וכלים שישנם בכל מציאות שבעולם, הנה לגבי אלוקות אין נכון לומר שה'אור' הוא בדרגת אלוקות, ואילו ה'כל' אינו בבחינה זו, אלא עיקר הנקודה היא, שענין אלוקות הוא מדרגה נעלה שבה אין שום חילוק והבדל בין האור והכלי, ושניהם נחשבים כאחד, כי מצד גודל מדרגה זו של עצם האלוקות, אין מקום לחלק ולהבדיל בין האור והחושך כלל.

קדם ה'. ואזי לימודו אינו עולה אלא למדור המלאכים, שהם עומדים בחיצוניות העולמות, ואינם בדרגת אלוקות ממש. ונבוא בעו"ה לבאר הקשר שבין 'אלוקות' וענין 'פנימיות', ולעומת זה מה שחיצוניות העולמות והמלאכים אינם בבחי' גילוי אלוקות הגמור.

ה'אדם' הוא נברא 'פנימי' ולעומתו ה'מלאך' הוא 'חיצוני' כי הנה כבר נתבאר בדברינו כמה פעמים, שהחילוק שבין נשמת האדם ובין דרגת המלאך, הוא מה שהאדם נקרא יצירה פנימית, ועומק עניינו הוא, שבמהותו הוא שייך לעצמות אלוקות שמושב בפנימיות העולמות, ולעומת זה המלאך הוא נברא חיצוני, ולכן אינו בגדר 'אלוקות' כמו האדם.

כתב התניא בפרק מ', וז"ל: אך כל זמן שלא חזר ולמד דבר זה לשמה, אין לימודו עולה אפילו בעשר ספירות המאירות בעולם היצירה והעשייה. כי הספירות הן בחי' אלוקות, ובהן מתלבש ומתייחד אור א"ס ב"ה ממש, ובלא דחילו ורחימו לא יכלא לסלקא ולמיקם קדם ה' כמ"ש בתיקונים, רק לימודו עולה להיכלות ומדוריון שהן חיצוניות העולמות שבהן עומדים המלאכים. ע"כ.

לימוד התורה בלא אהבה ויראה אינו נכלל בבחי' אלוקות, ועולה רק לחיצוניות העולמות

הנה מבואר בדברי התניא, שכאשר אין עסק התורה של האדם מלווה עם אהבה ויראה להשי"ת - שהם הכוונה הראויה של 'לשמה' כמ"ש בפרק הקודם, אזי אין בכח לימוד זה לעלות למעלה ולהיכלל בעשר ספירות העליונות, כיון שהינם בבחי' אלוקות, ו'אורייתא בלא דחילו ורחימו לא יכלא לסלקא ולמיקם

פטרון הגליון - סיון

מוה"ר חיים אליהו פאזנער הי"ו
לע"נ זקינו הרה"ה ר' יעקב ב"ר שמואל ע"ה
נלב"ע ד' טבת תשפ"ג לפ"ק

זו היא מעלת האדם הפנימי לעומת המלאך ה'חיצוני'. כי אצל האדם אין חילוק בין למעלה ולמטה, עליונים ותחתונים, והוא יכול להימצא גם למטה בעוה"ז החומרי, ולמצוא שם את אור האלוקות כמו למעלה, כי הוא אינו מתפעל מחושך גשמיות העולם הזה, ולכן מהותו של האדם נכלל ומוגדר בשם 'אלוקות'

ומאחר שביום השבת ישנה עליה גם לחיצוניות העולמות ולמלאכים הקשורים שם, לכן אמרו חז"ל 'שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת' וכו', וביאור עומק דבריהם ז"ל הוא שביל שבת קודש – שאזי ישנה עליה גם לחלק החיצוני של הבריאה, מתלויים המלאכים אל מדרגת האדם, כלומר שיש להם עליה נפלאה ע"י האדם המעלה את כל הבריאה שבת קודש – שאזי ישנה עליה גם לחלק החיצוני של הבריאה, מתלויים המלאכים אל מדרגת האדם, כלומר שיש להם עליה נפלאה ע"י האדם המעלה את כל הבריאה כבכ עבודתו שבמשך כל השבוע, ומכוחו ישנה עליה לכל העולמות כולם להאיר באור ה' ביום השבת.

'פנימיות' היינו ששום אצלו האור והחושך כאחד - וזהו בחי' אלוקות

זהו הביאור במה שדרגת אלוקות מוגדרת בשם 'פנימיות', ואילו 'חיצוניות' אינו בבחינת אלוקות. כי כל 'פנימי' אינו מתפעל מהחיצוניות, ומכך שהתוכן הפנימי ומהותו העצמית אינם ניכרים לעין הראות, כי ביכולתו להסתכל ולראות בעד החושך, ולעמוד על שורש הדבר אע"פ שאינו מאיר בגילוי, וזהו דרגת 'אלוקות' המאחדת את הכל כאחד, כי כל חילוקי מדרגות שיש בעולם אינם אלא בחיצוניות, ואילו בעצמיותם ובמהותם הפנימית כולם מתאחדים ומתקשרים ברזא אחד. משא"כ בחיצוניות, ששם נותנים חשיבות וערך למראה החיצוני של הדבר שבו יש חילוק רב והבדל גדול בין רוחניות וגשמיות, אורות וכלים וכדומה, וממילא אינה בגדר אלוקות שמצדה כולם מתאחדים בסוד האחדות.

מעלת האדם על המלאך - שאינו מתפעל מהסתר והעלם עוה"ז, כי הוא 'חלק אלוך ממעל'

זו היא מעלת האדם הפנימי לעומת המלאך החיצוני. כי אצל האדם אין חילוק בין למעלה ולמטה, עליונים ותחתונים, והוא יכול להימצא גם למטה בעוה"ז החומרי, ולמצוא שם את אור האלוקות כמו למעלה, כי הוא אינו מתפעל מחושך גשמיות העולם הזה, ולכן מהותו של האדם נכלל ומוגדר בשם 'אלוקות'. כי האדם שהוא חלק אלוך ממעל ושווה בו ממש אלוקות, הוא נברא פנימי שאינו מתפעל כלל מן הסתור וההעלם, וזהו דרגת אלוקות שמאחד את הכל כאחד.

ואילו המלאכים הינם חיצוניים ואינם בבחי' אלוקות, ולכן בקשו למנוע את בריאת האדם, מפני שלא השיגו את מעלת הנברא המוכרח להזהר. ואכן כשהם יורדים ובאים למטה בעוה"ז, נופלים הם ממדרגתם, וכמו שנעשה אצל הנפילים שהיו בארץ' (בראשית ו, ד), שהם המלאכים שפלו מן השמים בימי דור אנוש, והפילו את העולם עימם. כי המלאך אינו יכול לעמוד במדרגתו רק כאשר הוא רואה אלוקות גם בחיצוניות כמו בעולמות העליונים, ששם מאיר תמיד אור אלוקות בגילוי רב, אבל כשהוא בא למקום החושך והקליפות, מיד הוא נופל ממעלתו, כיון שהוא חיצוני ומתפעל ממצבו ומראיתו החיצונית של כל דבר.

שבת קודש יש עליה גם לחיצוניות העולמות

אך לפעמים, בזמנים ידועים שישנה עליה גם לחיצוניות העולמות, אז מתעלים גם המלאכים שהם בבחי' חיצוניות כנ"ל, ויש להם איוו נגיעה והשגה במעלת האדם, כי באמת כל עליותם אינה אלא ע"י האדם שהוא שורש כל הבריאה וכל הנבראים שבתוכה, וכולם עולים עמו.

ודגואו זו ישנה בכל שבת קודש, שאז מתעלה כל הבריאה, וכתב האריז"ל (שעה"כ ענין בקבלת שבת דרוש א') שבשעת קבלת שבת יש עליה לחיצוניות העולמות, אשר מהאי טעמא צריכים לצאת לחוץ אל השדה כדי לקבל את השבת, [וזה סוד עליות המלכות בליל שבת - הנקראת 'שדה תפוחין קדישין' ב.].

כנודע], כי היציאה בעת ההיא אל השדה רומז למה שמתעלה אז גם חלק ה'חיצוניות' של העולמות, ואח"כ חוזרים לפנים לתוך בית הכנסת לתפילת מעריב - לרמוז על עליות חלק הפנימיות של העולמות, כי בשבת יש עליה גדולה לשניהם. הרי שביום השבת מאיר גילוי האלוקות - באיזה מדרגה - גם בחלק החיצוני של הבריאה, וכל העולמות כולם מאירים בסוד אחדות הבורא.

שני מלאכים מלוים את האדם בליל שבת - כי הם מתעלים על ידו

ומאחר שביום השבת ישנה עליה גם לחיצוניות העולמות ולמלאכים הקשורים שם, לכן אמרו חז"ל (שבת קיט): 'שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו' ומברכים אותו וכו', וביאור עומק דבריהם ז"ל הוא שביל שבת קודש - שאזי ישנה עליה גם לחלק החיצוני של הבריאה, מתלויים המלאכים אל מדרגת האדם, כלומר שיש להם עליה נפלאה ע"י האדם המעלה את כל הבריאה כבכ עבודתו שבמשך כל השבוע, ומכוחו ישנה עליה לכל העולמות כולם להאיר באור ה' ביום השבת.

וכן אמרו ז"ל שבשעת בריאת האדם ביקשו כל הנבראים להשתחוות לו ולעבדו, עד שאמר להם 'בואו נשתחוה ונכרעה לפני ה' עושהו'. ובכל שבת חוזר דבר זה שוב, שמכיים כל הנבראים החיצוניים במעלת האדם הפנימי ובאים להשתחוות לו, וזהו שיסודו לומר בקבלת שבת פסוק זה של 'בואו נשתחוה ונכרעה' וכו'.

הן האדם היה כאחד: האחדות הנמצא במהות ה'אדם' הוא מעין אחדותו יתברך

באור א"ס ב"ה המאיר בתוקף רב בלא צמצום כלל. והנה מנקודה אחת בצד מעלה של החלל מאיר צינור וקו דק כדי להחיות את כל מה שייבאר בתוך החלל הפנוי, וחוט זה הוא 'אין סוף' ממש בדרגת אחדות הבורא - כמו האור שסביב לאותו החלל.

כל הנבראים מלבישים ומקבלים חיות מקו הא"ס
והנה כל העולמות כולם וכל הנבראים שנבראו בתוך החלל מלבישים וסובבים את הצינור הזה, כי אור ה' והחיות האלוקית שבתוך החוט מאיר ומתלבש בתוכם, וממנו הם יונקים כל חיותם וקיומם. ובהם, ישנם נבראים הקרובים ביותר אל הקו, ומקבלים חיותם ממנו בדרך קצרה וישרה ואין בהם כל כך צמצומים והסתרים, ומאידך ישנם עולמות חיצוניים שאינם מושפעים ממנו אלא בדרך רחוקה ובאמצעות לבושים רבים והשתלשלות יתירה וכדומה.

ה'אדם' הקרוב יותר לאור האין סוף הוא יותר בבחי' אלוקות

והנה מובן ממילא שכל הקרוב קרוב יותר אל הצינור וחוט א"ס, ומקבל חיותו מיד וסמוך מאוד אחדותו יתברך, הרי הוא יותר דומה לאור העליון, ונמצא בו דרגת אלוקות ברבו יתרה, כיון שקרוב יותר למקור ושורש החיות של אור הממלא כל עלמין. והנה ה'אדם' - לפי ערך שאר הנבראים - הוא הלבוש הראשון המלביש את החוט של האין סוף הממלא כל עלמין, וממילא הוא דומה ביותר אל מהותו ועצמותו יתברך - וכשמו 'אדם' ע"ש 'אדמה לעליון'.

הבורא, כי לולא כן היו הם מתבטלים לגמרי אל מקורם, ומכל שכן שלא תוכל להיות כלל מציאות של שרר ועושה וכו', שזהו תכלית כוונת הבריאה.

בתוך החלל מאיר חוט מאור א"ס שלמעלה מהצמצום

אלא שבכל זאת גם לאחר הצמצום יורד חוט וקו דק של אור מהאין סוף ב"ה אל תוך החלל הפנוי, כדי להמציא ולהחיות את כל העולמות הרוחניים ועד הנבראים הגשמיים שבתוך מקום זה. ואור זה נקרא בשם 'ממלא כל עלמין', והיינו אור אלקי הנמשך ובה מן האין סוף, הנותן חיות וקיום לעצם הבריאה ולכל הנמצא בה. וכל העולמות מקבלים חיותם מקו וחוט זה המאיר מהאין סוף ב"ה.

וכאשר נצייר את הדברים לעינינו - כמובן בדרך משל וציור בעלמא; הנה יש לפנינו באמצע כל המציאות חלל ריק שפנוי מאוד השי"ת, וסביב לאותו החלל מלא

הטעם שהאדם הוא בגדר אלוקות - כי הוא קרוב יותר אל חוט האין סוף ב"ה

והנה סיבת הדבר שהאדם הינו נברא פנימי ביותר ובדרגת אלוקות - יותר משאר כל הנבראים שבעולם, הוא מפני שהוא קרוב ביותר אל חוט אור האין סוף היורד ומאיר בתוך החלל הפנוי להחיות את כל העולמות.

לפני בריאת העולמות היה מאיר בגלוי ש'לית אתר פנוי מיניה'

וביאור הדברים על קצה המטה ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל הוא, כי הנה בראשית כרוא אלקים את השמים ואת הארץ ולפני שברא הקב"ה את הבריאה, היתה אור אלוקות יתברך ממלאת כל המקומות, ע"ד שאמרו בתקין"ז (צ): 'לית אתר פנוי מיניה', ולא היתה שום מקום ומדרגה שלא היה מאיר בה האור אין סוף ב"ה. (ובאמת כן הדבר בפנימיות גם עתה לאחר הבריאה, כי כל הסתור והצמצום אינו אלא לערכנו כמ"ש באריכות במקו"א).

כדי שיהא מקום לנבראים נעשה צמצום באור א"ס ונשאר חלל הפנוי

אמנם כשעלה ברצונו לברוא את העולם, הוצרך כביכול לצמצם אורו יתברך לצדדים - שלא תאיר המציאות של 'מלא כל הארץ ככבוד' באופן גלוי ואזי נשאר באמצע חלל הפנוי, והיינו מקום שהוא כביכול פנוי וריק מאורו הגדול ואמיתת המצאו. וכיון שאין ניכרת שם מציאות הבורא בגלוי, לכן שייך שיהיה שם מקום לנבראים, הנראים נפרדים ממצוינותו יתברך, ומעלימים בוה על סוד אחדות

פרק מ

וְלֹכְנֵי בְּשִׁמְדֵּרְפֶּרֶת דְּבָרֵי תוֹרָה וְתַפְלָה בְּלֵא בּוֹנָה, אִף שְׁחַן אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְאִין קְלֶפֶת נְהַ שֶׁבְּנִפְשׁ חַיּוֹנִיּוֹת מִסָּד מְבַדִּיל בְּלֵל לְחֶסֶתִּיר וְלִבְסוֹת עַל קְדָשׁוֹת יִתְבָּרַךְ הַמְּלַבֶּשֶׁת בְּחַן... דְּאִף דְּלִית אֶתֶר פְּנוּי מְנִיה, מִכָּל מְקוֹם אִיהוּ סְתִימוֹ דְּכָל סְתִימוֹ, וְנִקְרָא "אֵל מִסְתַּתֶּר", וְגַם הַתְּאָרָה וְהַתְּשַׁטְשׁוֹת חַיּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֶּר בְּלִבוֹשִׁים וּמִסְפִּים רַבִּים וְעִצּוּמִים עַד שֶׁנִּתְלַבֶּשׂה וְנִסְתַּתֶּר בְּלִבוֹשׁ נְהַ. מַה שְּׂאִין בֵּן בְּאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה וְתַפְלָה, דְּאִתְדַרְבֵּה קְלֶפֶת נְהַ מִתְּהַפְכֵת לְטוֹב וְנִכְלָל בְּקִדְשָׁה זו, בְּנִזְבֹּר לְעִיל. מִכָּל מְקוֹם הַתְּאָרָה שֶׁבְּחַן מִקְדָּשׁוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא בְּבַחֲנֵית צִמְצוּם עַד קִצְהַ הַאֲחֵרוֹן, מֵאַחַר שֶׁהִקְוֹל וְתִדְבֹר הוּא גִשְׁמִי

השתוות המדרגות וה'אחדות' באדם הוא מעין אחדות'

והנה כפי שנתבאר לעיל בגדר ענין 'אלוקות' - שהוא אור נפלא ביותר המאחד את כל המדרגות כאחד, ולגבינו אין שום חילוק והבדל בין עליונים ותחתונים, בין אורות וכלים וכד', כי הכל שוין לפניו יתברך, והוא פירוש סוד האחדות' שאנו מדברים בו, תמיד כלפי הש"ת. כן הדבר לגבי מהות האדם' הדומה לאלקו יתברך, כי ניתנה בו דרגת אלוקות מצד גודל קירבתו לחוט האין סוף

המחיה את כל הנבראים - שגם הוא נמצא במדרגה זו של אחדות, שאינו מבדיל בין גשמיות ורוחניות וכדומה, ולמעלה ולמטה שוין אצלו, וכמוכן שכל זה אינו כפי מדרגת הא"ס עצמו ח"ו, אלא שהאדם הוא הקרוב ביותר למדרגה זו, כי הוא נברא 'פנימי' שאינו מתפעל ממראיתו החיצונית של איזו מציאות, והוא מסתכל רק על פנימיות החיות של הנברא, שהוא אור הא"ס המחיה כל דבר, והרי כלפי הבורא ב"ה אין הבדל בין חיות כל הנבראים, וכולם שוים אצלו כאחד, וממילא כמו כן האדם מחשיב כל דבר כפי

ג.

ואתם הדבקים בה: ע"י קיום תורה ומצוות באהבה וביראה נכללים הם באלוקות

קושיית התניא: למה תומ"צ אינם עולים אלא ע"י אהבה ויראה, הלא מ"מ הם בבחי' אלוקות

והנה התניא כאן בהמשך דבריו מקשה על מה שאמר שדברי תורה ותפלה בלי כוונה לשמה בדחילו ורחימו אינם עולים למעלה להיכלל בעשר ספירות העליונים, הלא כל דיבורים אלו הם דברי קדושה ואלוקות המשתייכים לצד הקדושה - שמקורו הוא אור האין סוף ב"ה בעצמו, ואורייתא וקוב"ה חד הוא, וא"כ למה לא יעלו דיבורים אלו למעלה להידבק בספירות הק' רק כאשר מלוכב בהן כוונת אהבה ויראה להש"ת, הלא מכל מקום בלאו הכי הם שייכים לחלק הקדושה, ומשתלשלים מרצון העליון ב"ה, שהוא ורצונו אחד, וא"כ גם כשאין מתלבשת בהם הכוונה הראויה יש להם לעלות למעלה למקומם ושורשם העליון.

התירוץ על זה: כיון שאור העליון בהם הוא בצמצום רב, לכן צריך להוסיף בהן חיות

על זה ביאר התניא, כי אע"פ שבוודאי לעולם דברי תורה ותפלה וכן קיום התרי"ג מצוות - בכל אופן שהם מתקיימים - הם דברים קדושים הנמשכים מגילוי רצונו יתברך, בכל זאת מאחר שמכל מקום הם מתלבשים בדברים גשמיים וחומריים, על כרחך הרצון העליון ב"ה המלוכב בהן עובר בצמצומים רבים ושונים, וכיון שכן חלק האלוקות שבתוכם הוא מועט ובצמצום רב, ולכן צריך להוסיף בהן חיות ואור כדי שיוכלו לעלות למעלה.

אע"פ שכל העולמות מתקיימים מאור אין סוף בשוה - בכל זאת ההסתר מועיל בהם חילוקי מדרגות

והביא התניא הוכחה לזה, ממה שאנו רואים בעינינו שאע"פ שהש"ת ממלא וסובב כל עלמין בשוה, וחיות כל המציאות אינה אלא מהקב"ה, מכל מקום אינם שוים במעלתם, כי יש נבראים שנראה בהם בבירור שהם משתייכים לצד הקדושה, ומאידך ישנם כאלו שהחיות אלוקות שבתוכם נחבאת בלבושים רבים ועצומים, עד שנתלבשה חיות העליון ע"י צמצומים רבים והסתר גדול גם בתוך קליפת נוגה, שאין ניכר בהם כלל שנמשכים המה מהאור אין סוף המחיה אותם בכל עת ובכל שעה.

גם המצוות צריכות כח לעלות למעלה מפני שנתלבשו בכלים וחפצים גשמיים

ואף כי אמנם ישנו חילוק גדול בין חיות אלוקות המלוכבת בתוך קליפת נוגה - כגון דברים בטלים שהם כיסוי ומסך המבדיל המכסה על קדושתו יתברך המלוכבת בהן, ואשר לכן אי אפשר להם בשום פנים להידבק בספירות העליונות, כי המה נפסקים מהחיות אלוקות המחיה אותם - לבין העסק בדברי תורה וקדושה, שאע"פ שהם דברים גשמיים, מכל מקום שייך בהם עליה וניתן להעלות אותם, ואדרבה קליפת נוגה שבהם מתהפכת לטוב ונכללת בקדושה, והו ע"י רצון העליון המאיר בהן באופן גלוי בלי

הסתר כלל. אך בכל זאת כיון שסוף כל סוף גם דברי תורה הם דיבורים חומריים המשתייכים לעוה"ז, והחיות שבהם הוא בצמצום רב כנ"ל, לכן צריך להוסיף בהם 'גדפי' של דחילו ורחימו, שעל ידם יהיו התורה והמצוות 'פרחין לעילא', והאהבה והיראה המה מעכבים בעליית המצוות ולימוד התורה, שרק על ידן יוכלו להגיע למחוז הפעם ולהתכלל בספירות העליונות. זהו ביאור דבריו ז"ל.

שתי מדרגות בתורה ומצוות; טוב' וחי'ים

ויש לפרש את הדברים יותר ולהוסיף נופך בזה. כי הנה בענין עשיית המצוות וקיום התורה נאמר בפסוק שנכללות בהם שתי בחינות, כמו שאמר הכתוב (דברים ו, כד) 'ויצונו ה' אלקינו לעשות את כל החוקים וגו' לטוב לנו כל הימים, לחיותנו כחיים הזה', וכמו כן נאמר עוד (שם ל, טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע', הרי שדרך התורה והמצוות כלולה מ'טוב' ו'חי'ים, ומאידך 'אם יפנה לבבך ולא תשמע' הרי זה גורם 'רע' ו'מות'.

ובפשטות הסבר הענין הוא, שרצון העליון ב"ה בנתינת התורה לעמו ישראל היה, ראשית - שנקיים את התרי"ג מצוות מכיון שהם טובים, ובהם נכללת כל מציאות הטוב שישנו בעולם. ובנוסף לכך ניתוספה מעלה על מעלתם, שלא רק שהם טובים בלבד, אלא שהתורה גורמת חיים לעולם (ע"פ רש"י שם לב, ב בשם הספרי ועוד), ונצטוונו מפי עליון לקיימה כיון ש'הם חיינו ואורך ימינו'. כי מצד הטוב בלבד, אפשר שיאמר אדם, אי אפשרי בטוב והריני בוחר ברע. אך כשהדבר נוגע לעצם החיים, הרי אין בנמצא מי שיפרוש מן החיים, וממילא אין מי שיוכל לעזוב את דרך התורה והמצוות שהם סיבת החיים.

ה'טוב' משתייך ל'כלים' הגשמיים של המצוות, וה'חי'ים ל'אורות' שבהם

אך ביתר עומק יבואר הענין, שהנה בפנימיות קיום התורה והמצוות ישנן שתי דרגות; טוב' וחי'ים, וההבדל ביניהן הוא, שחלק ה'טוב' של המצוות משתייך לדרגת ה'כלים' שלהם, שהם הלבושים והכלים של העוה"ז המלבישים את חיות אלוקות ורצון העליון שבתוכם, שבהם משתמשים לקיום המצוות בפועל, ולכן הם נקראים 'טוב'. ומאידך ה'אורות' של המצוות, והיינו חלק הכוונה לשמה וה'דחילו ורחימו' שבהם, הם מגלים את ה'חי'ים הנכללים בתורה ומצוות, כי כאשר מקיימים את המצוות באהבה ויראה להש"ת, אזי מרגישים שלא רק שהתומ"צ הם טובים ונעימים כמו שנראה מצד החיצונית שבהם, אלא מגלים שהתורה היא 'תורת חיים', ו'עץ חיים' היא למחויקים בה' (משלי ג, יח), שבלעדיה אין החיים נחשבים כחיים כלל.

גם בקיום התומ"צ ישנה דרגת טוב' ודרגת חי'ים

והנה כמו שהתורה והמצוות כלולים משני עניינים אלו - טוב וחי'ים, כמו כן אפשר לקיימם ע"פ שתי

נקודות:

הנה בפנימיות קיום התורה והמצוות ישנן שתי דרגות; טוב' וחי'ים, וההבדל ביניהן הוא, שחלק ה'טוב' של המצוות משתייך לדרגת ה'כלים' שלהם, שהם הלבושים והכלים של העוה"ז המלבישים את חיות אלוקות שבתוכם, שבהם משתמשים לקיום המצוות בפועל, ולכן נקראים 'טוב'. ומאידך ה'אורות' של המצוות, והיינו חלק הכוונה לשמה וה'דחילו ורחימו' שבהם, הם מגלים את ה'חי'ים הנכללים בתורה ומצוות

~

וכאשר מקיימים התורה והמצוות בלא דחילו ורחימו, אזי יש לאדם שייכות רק עם חלק הכלים והלבושים של המצוות, בחי' ה'טוב' שבהם, ואינו מתדבק עם האורות שבהם - שהוא דרגת ה'חי'ים, ונמצא שלא נתבררה אצלו אחדות האורות והכלים, וממילא אין המצוות האלו נכללים בבחי' 'אלוקות', ועל 'אלוקות', ועל כן אינם יכולים לעלות למעלה ולהיכלל בתוך העשר ספירות העליונות שהם אלוקות

דרגות אלו, והיינו מצד ה'טוב' שבהם, ומצד ה'חי'ים הבאים מהם. כי לדוגמא, יש לך אדם פשוט שכל ימיו אינו עושה אלא מעשים 'טובים', והוא מקיים את כל התרי"ג מצוות באופן פשיטות, ואינו עובר על שום סעיף שנפסק בשולחן ערוך, והוא איש טוב שאינו מדבר לשון הרע כלל וכד'. אולם כל הדברים האלו נפעלים אצלו בלי שום חיות דקדושה, ובלא ההתלהבות והדבקות הראויים לבוא בעת קיום רצון העליון ב"ה, אלא באופן קר וחיצוני בעלמא.

ע"י קיום המצוות מתוך חיות ודבקות מתאחדים האורות והכלים שבהם

והנה אדם כזה אכן זוכה לקיים את התורה ומצוות מצד ה'טוב' לנו, שהוא מצד ה'כלים' הטובים המלבישים את רצון העליון כנ"ל, אמנם חסר לו את ה'לחיותנו' הנכלל בהם, כי אין מרגיש את החיות והדבקות שבהם, ונמצא שאין לו שייכות כ"כ עם חלק ה'אורות' והחיות של תומ"צ, ולא נתגלה אצלו הקשר והאחדות של האורות והכלים של המצוות. ומאידך כאשר מקיימים את התורה ומצוות בכוונה לשמה, ועם אהבה ויראה, ומתוך חיות ודבקות עליון הנרצה, אזי דבקים גם ב'אורות' הפנימיות של המצוות, ובדרגת החיים שבהן, והרי נתחברו האורות והכלים של התרי"ג מצוות והיו לאחדים.

רק ע"י שיתוף אהבה ויראה וכוונה לשמה בקיום תומ"צ מתגלה ה'אלוקות' שבהן

ומעתה לפי דברינו אלה יתבאר היטב הטעם שאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרתא לעילא, שהקשה התניא שהרי מכל מקום כל התרי"ג מצוות הם קיום רצון העליון, והוא ורצונו אחד, וא"כ למה יגרעו המצוות הנעשים בלא אהבה ויראה לבלתי התכלל בעשר ספירות העליונות. אולם לפי האמור יבואר הדבר על נכון, שהרי נתבאר לעיל שגדר ענין 'אלוקות' היינו שבה מתאחדים האורות והכלים כאחד ע"ד 'איהו וגרמוהי חד בהון', ולכן כאשר מקיימים התורה והמצוות בלא דחילו ורחימו, אזי יש לאדם המקיימם שייכות רק עם חלק הכלים והלבושים של המצוות, בחי' ה'טוב' שבהם, ואינו מתדבק עם האורות שבהם - שהוא דרגת ה'חי'ים, ונמצא שלא נתבררה אצלו אחדות האורות והכלים, וממילא אין המצוות האלו נכללים בבחי' 'אלוקות', ועל כן אינם יכולים לעלות למעלה ולהיכלל בתוך העשר ספירות העליונות שהם אלוקות. ורק כאשר הם מתקיימים מתוך אהבה ויראה ובחיות עליון כראוי, אזי הם נכללים בגדר אלוקות, ועולים למעלה להיכלל באור אין סוף ב"ה. ואע"פ שבוודאי שייך בהם עליה אה"כ, כיון שאין בהם רע ח"ו, שהרי לא נתלבש בהם שום קליפה דנוגה, וכמו שכתב התניא, מכל מקום לעת עתה אין בהם הכח והיכולת להידבק בספירות העליונות שהם מציאות של אלוקות ממש.

א.

עבודת המתקת הדינים בענין המרגלים

שלח לך אנשים וגו', איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם (ב, יג).

א' בספד"ק כי ישנם כ"ז צירופים למילוי אותיות שם הוי"ה (כי האותיות הו"ה"י יש לכל אחת מהם ג' מיני צירופים - ה"י ה"ה ה"א - וי"ו וא"ו ו"ו, ובאופן זה יכולים לערוך כמ"ו אופנים את המילוי), והם כנגד כ"ו האותיות מא' עד ת' עם מנצפ"ך הכפולים. עוד א' בספד"ק על הפסוק (תהלים לד, ט) 'רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'', כי שם הוי"ה בהכאה - והיינו כ"ו פעמים כ"ו - הוא בגי' רעות', וזה מורה על ענין של מדת הדיון שהוא בחי' הכאה. אבל מכולם יצילנו הוי"ה, כי כאשר מוסיפים למנין זה עוד פעם אחת הוי"ה, הרי הוא בגי' 'שבת' אשר כל דינין מתעברין מינה (וה"ק ח"ב קלה). ובוזה פירשו מה שנתבאר של פרשת שלח כי תבא יש כ"ו פעמים הוי"ה, שהוא בחי' רעות הנ"ל [וכן א' כי יש בה תרע"ו תיבות כמנין רעות]. אבל לפי שנאמרו ע"י משה רבינו שהוא צדיק, לכן מתקיים בו ומכולם יצילנו ה'', וקוראים זאת בשבת שהוא ההמתקה לדינים אלו כנ"ל. והנה הצירוף הכ"ו של שם הוי"ה הוא כנגד אות י' דמנצפ"ך שהיא האות הכ"ו, ומרמז על רבות רעות 'צדיק' ומכולם יצילנו הוי"ה, שהצדיק אשר הוא בעצמו בבחי' 'שבת' כדא', מומשיך את ההו"ה הכ"ו כנגד אות י'.

עוד א' כי אפשר לעשות הכאה כמנין שם הוי"ה באופן אחר, ע"י שנחצה את המספר כ"ו לשנים, ונעשה בכל מחצה הכאה זו, והיינו ב' פעמים י"ג פעמים י"ג (היינו ב' פעמים קס"ט) אשר הוא בגי' 'שלח'. והמעלה כמנין זה היינו מפני היותו ממתיק את ההכאה של הוי"ה על ידי מספרו בעצמו, בלי שנצטרך להוסיף עוד הוי"ה. ועוד יש מעלה בהכאה שבאופן זה המורכב מ"ג פעמים י"ג, כי הוא בעצמו בחי' יום השבת הממתיק את הדינים כנ"ל, שהרי תכלית קדושת יום השבת היא בעידן רעוא דרעוין, ובו אמרים 'אתה אחד ושמן אחד' בחי' 'אחד' פעמים 'אחד'. וכידוע כי יש בכל שבוע קס"ה שעות, ועם שעה אחת של תוספת שבת בזמן רעוא דרעוין נמצא כי היא נחשבת השעה הקס"ט שבשבוע, בגי' 'אחד' פעמים 'אחד' הנ"ל, וזהו הרמז בפרשתנו שלח לך וגו' איש אחד איש אחד וגו', שיעשה בחי' שלח שהוא ענין ב' פעמים אחד פעמים אחד.

והנה יוסף הצדיק אמר לאחיו (בראשית כג, ט) מרגלים אתם, וא"י באריה"ק (שער הגלגלים, לו) שרמז להם כי עתידה נשמתם להתעבר במרגלים. ולכן אמר להם לראות את ערות הארץ באתם, כי ערות הוא בחי' רעות. והיינו שטען אליהם יוסף הצדיק כי אין הם מתבטלים אליו כראוי, והוא בחי' אות י' [כי הוא מדת יסוד צדיק, וכן מספר י' הוא תשעים או (בחסרון מנצפ"ך) תשע מאות להורות על תמדה התשיעית] שהוא כנגד הפעם הכ"ו של שם הוי"ה כנ"ל, וא"כ הרי ישלוט בהם בחי' רעות ח"ו. אבל על כך ענו ואמרו לו (בראשית כג, כב) כולנו בני איש אחד נחנו, והיינו שיש בהם ההמתקה של בחי' אחד פעמים אחד, כענין איש אחד איש אחד הנאמר על המרגלים.

ב.

המרגלים היו צריכים לתקן חטא מכירת יוסף על ידי בכיה כראוי

שלח לך אנשים וגו' (ב, יג).

סדרה זו היא הסדרה הל"ז שבתורה, אשר ל"ז הוא בגי' 'בכיה'. ומנין פסוקי הפרשה הוא קי"ט שהוא בגי' 'דמעה'. כי אכן המרגלים הביאו את כלל ישראל לבכיה של חנם אשר היא גרמה בכיה לדורות (תענית כט), ולכן רמזו בפרשה זו ענין 'בכיה' ו'דמעה'.

והנה 'בכיה' עם 'דמעה' הוא בגי' 'יוסף', ובוזה רמזו התיקון שהיה צריך לבא על ידי המרגלים כאשר יבאר בעו"ה, אלא שקלקלו המרגלים וגרמו לזה להיות בכיה של חנם. והענין הוא, כי א"י באריה"ק (לקיטת תורה שלח) כי נשמת השבטים הק' ראשי בני ישראל התעברו בנשמות המרגלים, ולכן אמר יוסף הצדיק אל השבטים 'מרגלים אתם' (בראשית כג, ט), לרמז להם שעתידיהם הם להתעבר בנשמות המרגלים, עתודה"ק. והיינו אשר המרגלים היו צריכים לתקן את חטא מכירת יוסף, וזה היה נתקן על ידי שהיו משלימים את שלוחותם כראוי.

ורואים בפרשיות של יוסף הצדיק עם השבטים הק', אשר תמיד היה יוסף הצדיק בוכה עת שנפגש עמהם (שם, כ; שם, כג; שם, לו), עד אשר בסופו של דבר לא היה יכול להתאפק ונתן את קולו בכבי גדול ואז התודע אל אחיו (שם, מה, א-ג). ורואים כי הקשר בין יוסף הצדיק והשבטים חוזר לתיקונו על ידי בכיה, ולכן היה יוסף הצדיק מרבה לבכות, כדי לפעול קשר זה כראוי [ואכמ"ל בביאור זה]. ובוזה מובאר למה היו המרגלים צריכים להתעסק בענין הבכיה, כי על ידי זה היו מתקנים את חטא מכירת יוסף. וגם בדרות שאחר כך מצינו ביהונתן בן שאול דוד המלך אשר היו בחי' יוסף ויהודה, שכאשר היו צריכים להיפרד ונפגשו נאמר (ש"א כ, מא) ויבכו איש את רעהו.

והרי עיקר מה שגרם לשבטים הק' למכור את יוסף הוא מה שנאמר (בראשית לו, א) ויקנאו בו אחיו, וקנאה זו בעצם היתה על השיבות הגדולה של יוסף בעיני יעקב אבינו, עד אשר הוא מחשיב את עצמו על ידי זה לראש שלהם. ולא ידעו כי אכן גדולה מאד קדושתו של יוסף, והוא באמת נחשב 'נור אהוי' (שם מט, כז), כי הוא היה הממוצע המקשר בין האבות הק' והשבטים, ולכן היה יעקב אבינו צריך להיות מקושר ביותר עם יוסף. ולכן בפרשה זו שהיו צריכים לעסוק בתיקון מכירת יוסף, היה זה בעצם התעסקות במילוי גודל ההתקשרות בין יוסף ליעקב. ולכן 'שלח' הוא בגי' 'יעקב' עם 'יוסף', הורות על התקשרותם בפרשה זו.

ג.

על ידי עונה יורשים את ארץ ישראל

וראיכם את הארץ מה הוא וגו' ומה הארץ וגו' ומה הערים וגו' ומה הארץ וגו' (ב, יג-יד).

משה רבינו בדבריו אל המרגלים חוזר ואומר כמה פעמים את התיבה 'מה', בצורות עליהם להתבונן על הארץ ועריה, ויש לבאר את הדבר.

א' בגמ' (ברכות לג) על הפסוק 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים י, יב) 'אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא וכו', אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא' עיי"ש, וכבר נתבאר רבים בביאור תשובת הגמ' [שהרי משה רבינו אמר דברים אלו לכלל ישראל כולם]. וביאר האריה"ק (ע"ח שלח פ"ג: ופקוד הדברים בתיקו"ה ג) על פי דברי חז"ל במדרש (שהשיר א, ט) 'אמר רבי מתנא, מה שעשת חכמה עטרה לראשה, עשת עונה סנדל לעקבה. מה שעשת חכמה עטרה לראשה, שנאמר (תהלים קיא, י) ראית חכמה יראת ה'. עשת עונה סנדל לעקבה, שנאמר (משלי כב, ד) עקב עונה יראת ה''. והיינו אשר יראת ה' שהיא עטרה לראש החכמה, מגדלת מעלתה לעומת החכמה. היא עצמה נחשבת לעקבה של העונה, בחיותה קלה וקטנה לעומתה. ובוזה מובאר למה משה רבינו שהוא העניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (ב, ט), אצלו ואצל כל מי שהולך בדרכו נחשבת היראה לענין קל, כי מי שהוא עניו וזכה בניקל למדת היראה.

וממוצא הדברים יובן, כי מי שאינו עוסק בעבודת ה' בהקדמת מדת העונה, אזי יקשה עליו מאד להשיג את יראת ה' כמנון, ועליו אמרו חז"ל (ברכות לג) כי היראה לאו מילתא זוטרתא היא. ובספד"ק מובאר כי לא זו בלבד, אלא מי שאינו זוכה ליראת ה' לחיים, עלול הוא מאד להיכשל וליפול ביראות רעות, להתירא מדברים שאין צריכים לירא מהם. כי מפני שאינו זוכה ליראה האמיתית, לכן תבטא מדת היראה שבנפשו באופנים שאינם מתוקנים.

וכאשר הלכו המרגלים בארץ ישראל היה עליהם להתגבר על יראות נפולות, שהרי כאשר נכשלו בדבריהם היה זה מחמת גודל הפחד שהתעורר בהם ממה שראו בארץ ישראל, ואמרו 'אפס כי עז העם' (ב, כה), והכל מחמת גודל היראה שנפלה עליהם. ולכן רצה משה רבינו לעורר בהם את מדת העונה, וזהו שהזכיר כל כך הרבה בדבריו את תיבת 'מה' המורה על מדת העונה כמו שנאמר ונחנו מה (שמות טז, ט), כי על ידי זה יוכלו לזכות ליראת שמים אמיתית, וכך לא יפלו ליראות רעות.

ובאמת אמרו כי כל עניינה של ארץ ישראל הוא השפלות והעונה, וכמו שהיתה מכוונה תמיד 'ארץ כנען' שהוא לשון הכנעה. ולכן כדי לזכות בארץ ישראל צריכים לבא אליה במדת העונה, וכן אמר הכתוב (תהלים לו, א) ענויים יורשו ארץ. ולכן הוזהרו אותם משה רבינו על העונה, כדי שיהיו מתיאמים להיכנס לארץ ישראל.

אבל לפי שנכשלו המרגלים ולא התאורו במדת העונה כראוי, לכן לא היו מתיאמים לארץ ישראל, ולפיכך גם נכשלו ביראות נפולות כנ"ל. ובוזה מובאים דברי התרגום יונתן על הפסוק ויקרא משה להושע בן נון יהושע (ב, ט) שכתב 'וכדי חמא משה ענותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע', כי מפני שהיה עניו הרי בודאי כי י"ה יושיעך מעצת מרגלים' (רש"י).

ד.

פתיחת שערי שמים על ידי בכיה

ועתה יגדל נא כח אדניי כאשר דברת לאמר (ד, ז).

יש לומר כי הגדלת כח שם אדניי היינו שם אדניי במילואו (אל"ף ד"חית ט"ז יוד - בגי' תרע"א) וזה מרומז כאן בפסוק, כי המילוי בעצמו (ל"ף ל"ת י"ז יוד - בגי' תר"ו) הוא בגי' 'דְפָרְתָּ', וזהו ענין יגדל נא כח אדניי כאשר דברת וגו'. וכן מרומז בתיבות 'ועתה יגדל נא כח אדניי' שהם בגי' שם אדניי במילואו עה"כ.

והנה מנין הגי' של השם במילואו הוא תרע"א, שהוא כאותיות תיבת 'תרעא' שפירושו שער, כי שם זה מכוון למדת המלכות הנקראת זה השער לד' (תהלים קיח, כ; ווה"ק ח"ב כא). ויש י"ב אותיות במילוי שם זה, כנגד י"ב השערים שיש ברקיע כנגד י"ב שבטי י"ה (שעה"כ עליו לשבת, א).

ויש לומר כי לכן בא משה רבינו כעת בבקשה זו, לפי שעל ידי המרגלים באו בני ישראל לידי בכיה, שנאמר (ד, א) ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם כלילה ההוא. והרי אמרו חז"ל (ברכות לב) כי שערי דמעה לא נעולו, ולכן רצה משה רבינו להשתמש כאן עם כח הבכיה של כלל ישראל כדי לפתוח את י"ב השערים. ואכן זה הוא הכח להשלמת ירושת ארץ ישראל וחלוקתה לי"ב שבטי י"ה, על ידי שנפתחים השערים של כל אחד מהם בשמים.

ה.

המרגלים עסקו במילויי השמוה"ק, ויהושע וכלב צירפום אל הפשוטים

וימותו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה'. ויהושע בן נון וכלב בן יפונה היו מן האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ (ד, יז-יח).

משמע מלשון הכתוב כי גם על יהושע וכלב היתה הגזרה למות באותה המגפה, אלא שהם היו מן האנשים ההם. ויש לבאר מפני מה היו בגזירה, והרי הם לא צירפו את דבת הארץ רעה.

וה"ל על דרך הרמז, כי הנה ראשי התיבות 'ה'שע' במגפה 'לפני' הוא רל"ב, כמנין ד' מילואי שם הוי"ה (ויוד ה"י וי"ו ה"י - ע"ב, י"ד ה"י וא"י ה"י - ס"ג, י"ד ה"א וא"ו ה"א - מ"ח, י"ד ה"ה ו' ה"ה - ב"ו). ונפרש כי המרגלים התעסקו במילויי השמות כלבד, ובוזה המשיכו על עצמם את מדת הדיון, וכידוע כי 'מילוי' הוא בגי' שם אלק"ם המורה על מדת הדיון. ואכן ד' מילויי שם הוי"ה הנ"ל בלי הפשוטים (היינו בלי ד' פעמים שם הוי"ה פשוט - ק"ד), הוא בגי' 'מגפה' שהוא שליטת מדת הדיון, ולכן נאמר עליהם שמתו במגפה לפני ה', שהיתה 'המגפה' שולטת בהם לפי שהיו לפני ה' ולא צירפו את שמות הוי"ה הפשוטים אל המילויים. ולכן אמר הקב"ה 'ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ' (ד, כא), כי היו צריכים להמשיך כאן את מילוי שם ה' כראוי, וזה נקרא 'כבוד הוי"ה', כי כאשר נצרף את ד' המילואים הנ"ל ביהד ונתלקם לד' חלקים שוים נמצא כי כל אחד מהם הוא כמנין 'כבוד הוי"ה'.

אכן יהושע וכלב גם היו עוסקים יחד עם המרגלים בענין המילויים, אלא שהם עסקו בזה באופן מתוקן, באופן המילויים מקושרים עם הפשוטים. ולכן היתה הגזרה גם עליהם, אלא שישלחו לפי שהם עסקו בזה באופן הראוי. ולכן נאמר על כלב שישלחו ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי וגו', והיינו שהוא היה עוסק במילויים אחרי ה', היינו בצירוף השמות הק' הפשוטים, היפך מן המרגלים שהיו בבחי' 'מגפה' לפני ה' כנ"ל. ולכן 'יהושע' עה"כ הוא בגי' מילואי השם אהי"ה לבדם (ל"ף י"ד י"י - ק"פ, ל"ף ה' י"ד ה' - ק"ל, ל"ף א' י"ד א' - ק"ב, י"ד כולם שצ"ס), וכך גם 'כלב עבד' כמו שנתבאר בפסוק, הוא בגי' ד' מילואי שם הוי"ה לבדם שבגי' 'מגפה' כנ"ל. אלא שהם עסקו בזה באופן מתוקן וצירפו את כל הפשוטים, ולכן לא שלטו בהם המגפה והם חיו.

ובהיכלו כולו אומר כבוד: ארויסנעמען די גוטע חלקים פון כבוד

א. כבוד חבירך: מכבד זיין א חבר איז דער גרעסטער חסד

מען דארף טאקע אוועקשטיין פון תאות הכבוד | אבער מען מוז אויך ארויסנעמען די חלקים וואס זענען יא גוט | איינע פון די גוטע חלקים איז - כבוד הבריות | א בחור דארף זיך אויסלערנען צו מכבד זיין א צווייטן בחור | געבן א קאמפלימענט מיטן גאנצן ברייטקייט | עס איז 'מוזון הנפש' | ער שפירט אז ער האט עפעס אן ערך אויף דער וועלט | עס קען יענעם ראטעווען און אוועקשטעלן פארן לעבן | נוצן דעם יצר הרע פון תאות הכבוד צו פארשטיין וואספארא סארט כבוד יענער וויל | נישט חנפ'ענען און נישט מכבד זיין קיין עבירות | א גדול דארף מער נזהר זיין וויאזוי ער איז יענעם מכבד - נישט צו געבן קיין הסכמה אויף א נישט אויסגעהאלטענע מענטש

ב. כבוד חכמים ינחלו: יעדער מנהיג מוז האבן כבוד כדי צו האבן א השפעה

אויב מען לאזט זיך נישט מכבד זיין - האט מען נישט קיין דרך ארץ פאר אים | דוגמא: א טאטע וואס די קינדער זענען נישט מכבד - זענען זיי אויך נישט מקבל פון אים | יעדער רב און מנהיג מוז זיך לאזן מכבד זיין | ער מעג אמאל מקפיד זיין טאמער איינער איז אים נישט שייך מכבד | ער מוז אבער האבן א תשוקה צו ווערן באפרייט דערפון | אין דער פרעמד אדער אין אנדערע געלעגנהייטן - זעט מען צי ער האט אן אייגענע הנאה דערפון אדער עס איז אן 'עול' | א תלמיד חכם מוז מען מכבד זיין - אפילו טאמער ער איז נישט קיין מנהיג | עס איז כבוד התורה | וואספארא פנים האט עס, אז מען איז מער מכבד א דאקטער ווי א תלמיד חכם? | עס איז פארהאן אמאל בעלי מופתים וועלכע מוזן נישט אננעמען קיין כבוד

ג. הו לה' כבוד שמו: מאכן פון 'כבוד המדומה' א שטיק 'כבוד שמים'

לכתחלה דארף א מענטש אינגאנצן אנטלויפן פון כבוד | טאמער ער האט נישט קיין ברירה - איז עס א געלעגנהייט אויסצונוצן אויף כבוד שמים | א נשמה איז א שטיק כבוד - חלק אלוך ממעל | דוגמא: אן עושר רעדט בשבח פון כולל אינגעלייט | ער האט גענומען דעם עולם השקר פון עשירות און געמאכט דערפון אן אמת פון כבוד שמים | עס איז דבריו נשמעין | דער חתם סופר האט זיך געפרייט מיט כבוד - ווייל ער האט געזען דערין כבוד התורה | א איד דארף נכלל ווערן אין כבוד שמים - זיין אייגענער כבוד זאל ווערן א מרכבה פארן כבוד שמים

א.

כבוד חבירך: מכבד זיין א חבר איז דער גרעסטער חסד

נקודות:

א מענטש דארף נוצן דעם געפיל פון 'כבוד' כלפי א צווייטן! וויפיל ער פאר זיך דארף זיין א 'בורח מן הכבוד' און ער דארף ממאס זיין דעם כבוד, דארף ער אבער פאר יענעם זיין א 'רודף אחר הכבוד' - יענעם מכבד צו זיין מיטן גאנצן קנאק! און דאס איז דער 'חלק הטוב' פון כבוד

צו וואס זאל איך אים מכבד זיין? פארוואס זאל איך אים קויפן אן עליה לתורה?! צו וואס זאל איך אים זאגן א גוט ווארט און א קאמפלימענט? עס איז דאך נארישקייטן?! אבער די תורה זאגט: נין! ווען עס קומט צו יענעם, זאלסטו נוצן דעם יצר הרע פון כבוד! דו זאלסט זיך אריינלייגן אינעם קאפ פון א מענטש וועלכער זוכט כבוד, און דו זאלסט טראכטן: "וויאזוי זוכט יענער כבוד? וועלכער מין כבוד האט ער ליב?," און אט אזא סארט כבוד זאלסטו געבן פאר דיין חבר.

געבן כבוד פאר יענעם - קען אים אויפבויען אויפן גאנצן לעבן

דער ענין פון 'מכבד את הבריות' איז א געוואלדיגער חסד אויף גאר א גרויסן פארנעם! עס איז פארהאן א חסד פון געבן יענעם צו עסן - וואס דאס איז א חסד פאר יענעם'ס גוף, אבער דער חסד פון יענעם געבן כבוד - איז א חסד פאר יענעם'ס נפש! דער ענין וואס מען מאכט יענעם גוט פילן, מען ווייזט אים אז ער איז עפעס ווערד אויף דער וועלט, ער איז נישט סתם א וואנט וואס קיינער באמערקט נישט, נאר ער איז א 'מכובד' און אן אנגעזעענע מציאות - דאס איז ממש א מורא'דיגער חסד וואס מען טוט מיט יענעם'ס נפש! מען קען אים ממש אויפבויען און אוועקשטעלן אויפן גאנצן לעבן! בפרט א יונגער בחור אין ישיבה קען אסאך מאל זיך נויטיגן גאר שטארק אין א געפיל פון 'חשיבות', ווייל אסאך מאל גייט דער בחור דורך פארשידענע מצבים, וואס ער איז מיואש און געפאלן ביי זיך, און ווען א חבר איז אים מכבד, בפרט אויב ער זאגט אים א גוטן קאמפלימענט ווי עס דארף צו זיין - קען ער ממש אויפבויען דעם גאנצן מענטש אויפן גאנצן לעבן! ער האט אים געגעבן די הכרה אז ער איז עפעס ווערד, און יעצט וועט ער זיך נעמען לערנען און דאווענען און זיין אן ערליכער איד! און דער חבר וועט מן הסתם קיינמאל נישט וויסן אפילו וויפיל ער

דער מכניס אורח דארף נוצן 'תאות אכילה' - צו פארשטיין יענעם'ס צורך

דער גרויסער גאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל האט אמאל ביי א שמועס ארומגעווערט אויף דאס וואס חז"ל זאגן (ברכות נד): "ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך - בשני יצריך", האט ער געגעבן א שיינע דוגמא וויאזוי מען קען דינען דעם רבנו של עולם אויך מיטן יצר הרע: למשל א מענטש לאדנט איין א גאסט צו עסן ביי אים, און מען דארף אים צוגרייטן נאכטמאל. נו, דער בעל אכסניא איז אן עובד ה' וועלכער איז אינגאנצן מופשט פון 'תאות אכילה', און ער ווייסט נישט פון קיין 'גוטע עסן' צו זאגן, עסן איז בכלל נישט קיין נושא ביי אים. נו, וועט ער אראפלייגן אויפן טיש אזא ארימער נאכטמאל אזוי ווי ער עסט יעדע נאכט... זאגט די תורה: נין! דו זאלסט דינען דעם רבנו של עולם 'בשני יצריך!' דא זאלסטו נוצן דעם יצר הרע! יעצט זאלסטו טראכטן וויאזוי איינער וועלכער האט נאכנישט אויסגעארבעט זיין 'תאות האכילה' עסט א נאכטמאל, און אזא סארט נאכטמאל זאלסטו געבן פארן אורח! דו זאלסט אריינגיין אין קאך און זאגן פאר דער רעבעצין, אז זי זאל מאכן 'מטעמים כמו שכתוב', ווייל אויף צו וויסן וויאזוי צו טון א חסד מיט יענעם, דארף מען אמאל נוצן דעם יצר הרע.

ווען עס קומט צו יענעם'ס כבוד דארף מען נוצן 'תאות הכבוד'

ביים ענין פון 'מכבד את הבריות' קען מען אויך זאגן דעם זעלבן געדאנק פון 'בשני יצריך'. דער עובד ה' וועלכער איז שוין צוגעקומען צו דער הכרה אז כבוד איז גארנישט מיט נישט, עס איז נישט מער ווי דמיונות - ווען עס קומט מכבד זיין א צווייטן אדער אים געבן א גוט ווארט, קען ער טראכטן: "וואס וועט ער דען האבן פון מיין כבוד?! יא, איך וועל אים אויפנעמען נארמאל אן קיין דמיונות, אבער

לא ברא הקב"ה דבר אחד לבטלה

עס איז פארהאן א גרויסער יסוד עפי' חסידות, אז קיין שום זאך אויף דער וועלט איז נישט לבטלה, מען קען נישט אינגאנצן מבטל זיין קיין שום מדה, ווייל איבעראל איז פארהאן אויך א 'חלק הטוב' און א 'ניצוץ קדוש'. די עבודה פון א מענטש איז, 'סור מרע' - מבדיל צו זיין און מכניע זיין דעם רע, און 'עשה טוב' - ממתיק צו זיין די זאך און טרעפן דעם טוב. דעריבער איז אלעמאל דער דרך פון חסידים צו מאכן עפעס פון יעדע זאך! נעמען די מדה און עס אויסנוצן אויף א גוטן אופן.

כבוד האט געוויסע חלקים וועלכע זענען יא גוט און הייליג

בנוגע דעם ענין פון כבוד, איז אויך אזוי: נאכדעם וואס א מענטש איז געקומען צו א קלארע הכרה, אז די תאוה צו כבוד איז איין שטיק דמיון, איין שטיק שטות און נארישקייט! קען ער שוין אויך ארויסנעמען דערפון דעם חלק הטוב און עס מעלה זיין! ער קען איבערדרייען פון 'כבוד המדומה' צו 'כבוד האמיתי'! ער קען איבערדרייען פון 'כבוד חיצוני' צו 'כבוד פנימי'! פון 'כבוד האדם' צו 'כבוד שמים'! מען וועט געבן עטליכע דוגמאות וואו א מענטש קען נוצן כבוד אויפן ריכטיגן אופן.

כלמי מכבד זיין יענעם איז כבוד א הייליגע זאך

חז"ל זאגן (בבות פ"ד מ"א): "איזהו מכובד המכבד את הבריות" - א מענטש דארף נוצן דעם געפיל פון 'כבוד' כלפי א צווייטן וויפיל ער פאר זיך דארף זיין א 'בורח מן הכבוד' און ער דארף ממאס זיין דעם כבוד, דארף ער אבער פאר יענעם זיין א 'רודף אחר הכבוד' - יענעם מכבד צו זיין מיטן גאנצן קנאק! און דאס איז דער 'חלק הטוב' פון כבוד וואס מען דארף ארויסנעמען פונעם 'רע' און עס מעלה זיין.

א יונגער בחור אין ישיבה קען אסאך מאל זיך נויטיגן גאר שטארק אין א געפיל פון 'חשיבות', ווייל אסאך מאל גייט דער בחור דורך פארשידענע מצבים, וואס ער איז מיוואש און געפאלן ביי זיך, און ווען א חבר איז אים מכבד, בפרט אויב ער זאגט אים א גוטן קאמפלימענט ווי עס דארף צו זיין – קען ער ממש אויפבויען דעם גאנצן מענטש אויפן גאנץ לעבן!

האט דא אויפגעטון! א בחור וואס ארבעט אויף זיינע מדות, דארף זיך אויסלערנען צו קונה זיין די מדה פון 'מכבד את הבריות', ער דארף זיך איינגעוואוינען צו קענען געבן שטארקע קאמפלימענטן ווי עס דארף צו זיין! ער זאל קענען יענעם זאגן א גוט ווארט מיט באק צייטער... אזוי אז יענער זאל זיך באמת מחיה זיין דערמיט. און דאס איז ממש א חסד וואס קען יענעם ראטעווען און אויפבויען פארן גאנצן לעבן.

מכבד זיין יענעם העלפט אויף הכנעה

אויסער דעם ענין פון טון א חסד מיט יענעם - דורכן מכבד זיין, איז עס אויך א חלק פון דער עבודה פון הכנעה און 'בריחה מן הכבוד'. ווייל ווען א מענטש איז א 'בעל גאווה' און א 'בעל כבוד' מאכט ער דאך א גאנצע עבודה זרה פונעם 'איך', אלעס דרייט זיך ביי אים ארום דעם 'איך', און אזא מענטש איז נישט ביכולת צו קענען אמת'דיג מכבד זיין א צווייטן, ווייל דאס איז דאך א סתירה צו זיין אייגענעם כבוד. דעריבער, דורכדעם וואס א מענטש זוכט אלעמאל יענעם גרויס צו מאכן און יענעם צו געבן כבוד - פועל'ט עס אויף אים א הכנעה! ער נעמט זיך ארויס פונעם מצב וואס דרייט זיך ארום דעם 'איך'. און מיט דעם איז ער א ריכטיגער 'בורח מן הכבוד' אויף א נארמאלן אופן - אן מאכן קיין אויסטערלישע שטיק.

די אנדערע זייט פון דער מטבע: האלטן קאפ

יעדע זאך אין עבודת ה' דארף האבן דעם ריכטיגן מאס און מען דארף וויסן ווי 'איין' און ווי 'אויס'; ווי

דער מסילת שרים זאגט אסאך מאל דעם כלל, אז עס איז נישטא קיין קביעות אין עבודת ה', אלעס ווענדט זיך לויטן מצב, און א מענטש זאל נישט מדמה זיין מלוא למלוא, ווייל יעדע הנהגה קען זיך טוישן, אמאל דארף מען זיך פירן מיט אזא הנהגה, און אמאל דארף מען זיך נוהג זיין פארקערט. און דאס איז אויך גונגע כלפי דעם ענין פון 'מכבד את הבריות', אז א בחור דארף האלטן קאפ און מאכן זיכער אז עס זאל נישט ארויסקומען קיין מכשולות דורכדעם; ווי למשל, טאמער ער וויל מכבד זיין איינעם וועלכער טוט געוויסע זאכן וואס טויגן נישט, דארף ער זיך היטן פון 'חנופה', ער זאל יענעם נישט זאגן: "דו ביסט ממש אזא צדיק אז אלעס וואס דו טוסט איז אויסגעהאלטן!", וואס אויסער דעם וואס דאס איז סתם איבערגעטריבן מיט היולע גוזמאות אין דער וועלט אריין, גרעניצט זיך עס אויך מיט חנופה, וואס ער איז אים מחנף אויף זיינע עכירות יענעם גענוג א שיינעם קאמפלימענט און אים געבן כבוד - אן קיין שום משמעות פון חיזוק אויף עולות.

נישט געבן קיין הסכמה אויף אן אומאויסגעהאלטענעם מענטש

נאך א דוגמא פון זהירות אינעם ענין פון 'מכבד את חבריך': טאמער איז ער א חשוב'ער בחור וואס אנדערע בחורים קוקן שטארק ארויף אויף אים, דארף ער זיך היטן, אז פאר א בחור וועלכער טויג נישט אינגאנצן, זאל ער נישט איבערטרייבן מיט

ב.

כבוד חכמים ינחלו: יעדער מנהיג מוז האבן כבוד כדי צו האבן א השפעה

כבוד כאילו יענער איז אן עובד ה', ווייל אנדערע בחורים וועלן זיך אפערנען פון אים, זיך צו חבר'ן מיט יענעם, כאילו ער האט געגעבן א הסכמה אויף אים. עס איז א 'מעין' פון דער זהירות וואס איז דא ביי גדולי ישראל און מנהיגים, וואס זיי ווייסן זייער גוט, אז 'נתינת כבוד' - מער פון דער מינימום וואס פעלט זיך אויס כדי נישט יענעם צו מבזה זיין - ווערט אויסגעטייטשט ביי זייערע תלמידים און חסידים אלס א הסכמה אויף יענעם, למשל, טאמער עס וועט קומען צו אן אמת'ער גדול אויף א באזוך א געוויסער רב, וואס עס איז דא געוויסע טענות אויף יענעם, וועט דער גדול געדענקען צו האלטן קאפ, אים נישט ארויסקוואווייזן קיין איבערגעטריבענער כבוד אויף אן אופן וואס איז 'יוצא מן הכלל' - כאטש וואס ער ווייסט אז יענער וועט זייער הנאה האבן דערפון און עס וועט זיין ממש א גרויסער חסד - וועט ער עס אבער נישט טון, ווייל נאכדעם וועלן די תלמידים זאגן אז זייער רבי האלט פון דעם רב עולם ומלואו, און שפעטער ווען עס וועט זיך מאכן א קשיא אויף יענעם רב, וועלן זיי ווערן אינגאנצן צוטומלט. דערפאר היט זיך דער גדול נישט ארויסקוואווייזן קיין איבריגער כבוד פאר אזא סארט מענטש. און די זעלבע זאך איז מיט יעדן 'משפיע' - אפילו א בחור וועלכער האט א שטיקל השפעה אויף אנדערע בחורים - האט ער אנדערע הלכות אינעם ענין פון מכבד זיין יענעם, וואס ער דארף האלטן קאפ אויף וואס ער טוט, אז עס זאל נישט האבן קיין קרומע משמעות.

איז נישט 'זיינס!' עס איז דער כבוד פונעם גאנצן פאלק וועלכע האבן אים אויפגענומען אלס קעניג. אזוי אויך, יעדער מנהיג איז א בחינה פון א 'מלך'; ווי חז"ל זאגן (עפי' גיטין סו). "מאן מלכי רבנן", און ער זאל נישט מוותר זיין אויף זיין כבוד, ווייל עס איז נישט זיין אייגענעם כבוד, עס איז דער כבוד פון 'קיום הדת'! אודאי דארף ער עס טון מיט שכל, צו וויסן דעם דרך וויאזוי צו אננעמען דעם 'כבוד התורה' אז עס זאל נישט זיין אויף א ביליגן אופן, אבער על כל פנים, אנטלויפן פונעם כבוד טאר ער זיכער נישט!

טאמער דער תלמיד חכם וועט נישט אננעמען קיין כבוד - וועט דער דאקטער זיין חשוב'ער ווי אים

אזוי אויך א 'גדול בתורה' - אפילו אויב ער איז גראדע נישט קיין רב און מנהיג - דארף ער אננעמען זיין 'כבוד התורה'. ווייל טאמער וועט מען וויסן, אז מען קען זיך דערוואגן נישט צו מכבד זיין דעם גדול ווי מען דארף אים מכבד זיין, וועט זיך מיט דער צייט ארויסשטעלן אזא סארט בילד: **ווען עס קומט אריין דא א גרויסער פראפעסאר אדער דאקטער - ציהט זיך יעדער איין מיט גרויס דרך ארץ און יראת הכבוד, אבער ווען עס קומט אריין דא א גדול בתורה - מאכט מען זיך נישט וואונדריג, כאילו עס איז אריינגעקומען דא א פשוטער מענטש...** און פון הימל האט מען טענות: "דעם דאקטער ביסטו יא מכבד, און דעם תלמיד חכם ביסטו נישט מכבד?!" דערפאר האט דער גדול אן אחריות, אריינצוברענגען אין כלל ישראל א געפיל פון דרך ארץ און כבוד פאר תורה! און דורכדעם הייבט ער אויף דעם 'חלק הטוב' פון דער אחר פון כבוד! ער איז נישט דורכדעם קיין 'רודף אחר הכבוד', ווייל עס רעדט זיך דא בכלל נישט פון זיין אייגענעם כבוד - זיין כבוד איז א שטיק 'כבוד התורה'! זיין כבוד איז א שטיק 'כבוד שמים'! יעדעס מאל וואס ער ווערט מכבד - ווערט דער רבונו של עולם מכובד! און יעדעס מאל וואס עס פעלט פון זיין כבוד - פעלט כביכול פונעם 'כבוד שמים' אויף דער וועלט!

קיין שום דרך ארץ פאר אים, און דערנאך געשעט אז זיי פאלגן אים בכלל נישט און גיין נעבעך אראפ פון וועג רח"ל. און דעמאלט דארף מען שוין נישט זיין צו קלוג צו פארשטיין אז 'לא זה הדרך', אז אלעס האט זיך אנגעהויבן פון דעם וואס דער טאטע האט נישט געפאדערט קיין שום כבוד.

א טאטע דארף זיין ווי א קעניג אין שטוב

אויסער די מצוה פון 'חינוך' - וואס א טאטע דארף מתחנך זיין זיינע קינדער אויף 'כבוד אבי' - איז כבוד אויך א פשוט'ע און פראקטישע באשטאנדטייל פון א אידישע שטוב. ווייל מען קען נישט פירן קיין שטוב און מתחנך זיין קינדער, טאמער מען האט נישט קיין ווארט אויף די קינדער, א טאטע דארף זיין ווי א מלך אין שטוב! ער דארף פירן די שטוב און יעדער דארף האבן א יראת הכבוד פון אים! און טאמער מען גיבט אים עס נישט - דארף ער טון קלוגע פעולות, אז מען זאל אים יא מכבד זיין! און עס איז נישט קיין שום סתירה מיט 'בריחה מן הכבוד', ווייל ער ארבעט נישט דא פאר זיין אייגן כבוד, נאר עס איז פשוט א געציג וויאזוי ער זאל האבן קאנטראל אויף דער שטוב.

א רב מוז האבן דעם כבוד כדי צו קענען פירן די קהלה

פונקט ווי א טאטע מוז האבן 'כבוד' - כדי צו קענען פירן זיין שטוב, די זעלבע זאך מוז יעדער 'משפיע' האבן 'כבוד' - כדי צו קענען משפיע זיין אויף אנדערע. צי איז דאס א מגיד שיעור - וועלכער דארף משפיע זיין אויף זיינע תלמידים, צי איז דאס א רב - וועלכער דארף משפיע זיין אויף זיין קהלה וכדומה. ווייל כדי צו קענען פירן און האבן א ווארט אויף די תלמידים - מוז מען זיין א 'מכובד' צווישן זיי, און דורכדעם קען מען אויפטון פאר כבוד שמים. אבער טאמער וועט ער אנטלויפן פון כבוד, וועט ער פארלירן זיין השפעה אויף זיינע תלמידים! דאס איז אזא סארט ענין ווי חז"ל זאגן אויף א מלך (כתובות יז): "מלך שמחל על כבודו איך כבודו מחול" - א מלך קען נישט מחל זיין אויף זיין כבוד, ווייל עס

א תלמיד חכם דארף זיך לאזן מכבד זיין - ווייל עס איז 'כבוד התורה'

עס איז פארהאן נאך א דוגמא וויאזוי מען קען נוצן כבוד אויף א גוטן אופן, דאס איז דער ענין פון 'כבוד התורה', וואס די תורה איז מחייב א איד צו מכבד זיין די תורה און די לומדי התורה, וואס דאס מיינט נישט בלויז דעם 'מכבד', נאר אויך דעם 'מתכבד', אז דער תלמיד חכם מעג און דארף זיך לאזן מכבד זיין, ווייל דאס איז נישט זיין פריוואטער כבוד, נאר דאס איז דער כבוד פאר דעם 'חכמת התורה' וואס ער האט אין זיין מוח.

פארוואס איז דער תלמיד חכם מקפיד אויף זיין כבוד?

מען דארף אביסל צענעמען די סוגיא פון כבוד פאר תלמידי חכמים און רבנים, ווייל אסאך מענטשן זענען נישט קלאר דערין און דרייען זיך ארום מיט אסאך קושיות. ווייל א מאל זעט מען ווי תלמידי חכמים און רבנים זענען נישט בלויז נישט קיין 'בורח מן הכבוד', נאר זיי פארלאנגען גאר כבוד, און זיי האבן אפילו א 'קפידא' טאמער איינער איז זיי נישט געהעריג מכבד. און עס פרעגט זיך די קשיא: פארוואס אנטלויפן זיי נישט פון כבוד? וואס טוט זיך דא?!

דער טאטע האט פארלוירן זיין ווארט אין שטוב - צוליב זיין שפלות

מען וועט עס מסביר זיין מיט א משל: עס איז אמאל פארהאן א טאטע אין א שטוב וואס ער פאדערט נישט פון די קינדער קיין כבוד, ער איז אזא סארט ווייכער מענטש, אן עניו און א שפל ברך, אזוי ווייט אז די קינדער האבן נישט קיין שום הרגש פון 'כבוד' צו אים, זיי טאנצן אים אויפן קאפ, זיי זאגן אים וואס זיי ווילן און טוען מיט אים אים זיי ווילן, און דעם טאטן אהרט עס גארנישט, ער האלט זיי נישט אפיר דערוועגן, נאר פארקערט גאר, ער האט הנאה צו זיין אזוי נאנט און היימיש מיט זיינע קינדער. אבער מיט דער צייט לערנען זיך די קינדער אויס אז מען דארף בכלל נישט מכבד זיין דעם טאטן, און דערמיט קומט אויך נאך אז זיי האבן נישט

ער דארף נעמען כבוד - אבער נישט הנאה האבן דערפון

כאטש דער תלמיד חכם מוז טאקע אננעמען און פאדערן זיין 'כבוד התורה', טאר ער אבער נישט אריינפאלן אינעם 'תאבת הכבוד', ער טאר נישט הנאה האבן דערפון און עס נעמען פאר זיין אייגענעם תענוג, נאר ער דארף עס אנקוקן ווי אן עול און א לאסט וואס ער 'מוז' דאס טראגן בליה ברירה - למען כבוד שמו! און ער דארף טראכטן: "הלוא וואלט מען מיר גע'פטר'ט דערפון!". און עס קומט אויס פון צייט צו צייט געוויסע הבחנות, וואו דער גדול קען זיך מבחינן זיין און אונטערזוכן צי ער מיינט 'כבוד שמים' אדער 'כבוד עצמו'; ווי למשל: עס קומט ארויף צו אים אין שטוב אן אלטער חבר מיט וועמען ער האט נאך געלערנט אין ישיבה, וואס ביי אזא פאל דארף זיך נישט יענער אויפפירן מיט 'נימוסי כבוד', ווייל זיי זענען דאך חברים איינער צום אנדערן און ער שפירט זיך ווי זיינס גלייכן, און עס איז אויך נישט ברבים וואו אנדערע קענען זיך אפלערנען. דעמאלט וועט זיין א גוטע הבחנה: טאמער דער גדול וועט זיך מחיה זיין און זאגן: "אה, ענדליך האב איך איינעם מיט וועמען איך קען רעדן היימיש ווי א חבר!", דאס ווייזט, אז ער האט נישט קיין הנאה פון דער כבוד וואס מען האט ארויפגעלייגט אויף אים, און ער זוכט שטענדיג א געלעגנהייט וואו ער איז נישט מחויב צו טראגן דעם עול פון כבוד.

רבי חיים בריסקער האט זיך נישט געפירט מיט גינוני כבוד אין דער פרעמד

אין דער ליטא זענען די רבנים געגאנגען אנגעטון מיט ספעציעל היינעם קאפלעך. פארציילט מען, אז רבי חיים בריסקער זצ"ל האט זיך געפירט, אז אין דער שטאט בריסק - וואו ער איז געווען רב איז ער טאקע געגאנגען מיט א רבנישן קאפל, ווייל אלס רב אין שטאט איז ער מחויב צו גיין אנגעטון ווי א רב, אבער ווען ער איז געגאנגען אין דער פרעמד איז ער געגאנגען אנגעטון מיט א פשוטע קאפל, ווייל דארטן איז ער נישט קיין רב - ממילא איז ער שוין נישט מחויב צו גיין מיט דער קאפל.

די אינערליכע סתירה צווישן זיין תשוקה צו 'הצנע לכת' ביז זיין למעשה דיגן 'עול הרבנות' אין אנדערע ווערטער: די השקפה פון אן עובד ה'

טוישט זיך נישט ווען ער ווערט א גדול, ער ווייסט נאכאלץ אז מען דארף זיין א 'בורח מן הכבוד' און מען דארף ממאס זיין כבוד; ווי זאל זאגן (אבות פ"א מ"ו): "ושנא את הרבנות" - דו זאלסט פיינט האבן דאס 'רבנות'. דעריבער האט ער אלעמאל א השתוקקות: "ווען וועט שוין זיין א מצב וואו איך וועל נישט דארפן טראגן דעם עול פון כבוד?". אבער ער ווייסט אויך וואס ער האט צו טון יעצט, דעריבער, באלד נאכן טראכטן אזעלכע מחשבות, קומט ער אריין אין בית המדרש און יעדער שטעלט זיך אויף, און ער אנטלויפט בכלל נישט דערפון, ער נעמט דאס אויף בשתי ידים, ווייל ער ווייסט אז ער איז מחויב דערמיט למען כבוד התורה, כדי צו האבן א השפעה אויף זיין עולם.

מען קען נישט בויען אויף מעשיות

אמאל איז דא איינער וואס טראכט אז לכאורה דארף אפילו א תלמיד חכם נישט אננעמען זיין 'הכבוד' ווייל ער האט געליינט אין א 'מעשה ביכל' עפעס א מעשה פון עפעס א צדיק וועלכער איז אנטלאפן פון כבוד! אבער עס איז נישט ריכטיג, ווייל מען לערנט נישט קיין עבודת ה' פון א מעשה ביכל! מען דארף וויסן פונקטליך דעם גאנצן ארום און ארום וואס איז דארט געווען, און אויך שטייט נישט איינעם מעשה ביכל אלע אנדערע מעשיות פונעם צדיק - ווען דער זעלבער צדיק האט א אנגענומען כבוד! ווייל אין א מעשה ביכל וועט נאר שטיין מעשיות וועלכע האבן אויסגעזען פארן שרייבער ווי א ספעציעל שיינע מעשה. אבער דער נארמאלער התנהגות פון צדיקים וועט מען געווענליך נישט אריינדרוקן אין א מעשה ביכל, דעריבער קען מען נישט בויען אויף קיין מעשה ביכלעך; ווי זאל זאגן (כ"ב קל): "אין למדין הלכה מפי מעשה".

יעדער כלל האט א יוצא מן הכלל - אבער אין לך בו אלא חידוש

אודא איז אויך פארהאן אמאל א זעלענע זאך, אז פאר א געוויסן צדיק גיבט מען רשות פון הימל, אז ער מוז זיך נישט פירן מיט גינוני כבוד. אבער דאס איז א באזונדערע הצלחה וואס מען גיבט אים פון הימל - אנדערש ווי דער נארמאלער סדר אין עבודת ה', און עס איז נישט געמאכט זיך אפצולערנען דערפון. עס איז דומה צום ענין וואס משה רבינו האט זיך פורש געווען, וואס כאטש עס איז דאך אודאי א מצוה התונה צו האבן, דאך

ג.

הבו לה' כבוד שמו: מאכן פון 'כבוד המדומה' א שטיק 'כבוד שמים'

זאגן אויף דעם חז"ל (וזה"ק ח"ג רסא): "טוב לפני האלקים ימלט ממנו" - דער צדיק וואס איז 'טוב לפני האלקים', מאכט אים דער אויבערשטער אין א מצב וואס ער מעג זיך פירן אויף אן אנדערן וועג. די זעלבע זאך לגבי דעם ענין פון כבוד, איז אמאל פארהאן אז דער אויבערשטער העלפט דעם 'טוב לפני האלקים', ער וועט קענען משפיע זיין און אויפטון וואס ער דארף אויפטון - אָן טראגן דעם עול פון כבוד! מען וועט אים קענען ממש מזהה זיין און טרעטן אויף אים, און ער וועט נישט דארפן מקפיד זיין דערויף.

א בעל מופת האט א השפעה אויפן עולם - אפילו אָן קיין כבוד

געווענליך גייט עס צוזאמען מיט הימלישע מופתים וואס דער צדיק באווייזט, וואס דעמאלט איז שוין נישט שייך אז איינער זאל מזלזל זיין אין אים און אז ער וועט נישט האבן קיין השפעה אויפן דור, ווייל זיין גאנצע מצאיות שרייט ארויס, אז ער איז אן 'איש אלקי', און דער וואס איז נישט נכנע אונטער אים - איז פשוט א שוטה! ווי עס שטייט אויף אליהו הנביא, אז ער איז געגאנגען מיט אן 'אדרת שער' - וואס דאס איז א פשוט'ער מלבוש, ווייל זיין התנהגות איז געווען א פשוט'ע און מבזה'דיגע התנהגות; ווי מען זעט אסאך אין נ"ך (עי' ברש"י ריש פרשת פנחס: "שהיו השבטים מבזין אותו". ופנחס זה אליהו) ווי ער האט זיך געלאזט מזהה זיין. אבער וויבאלד ער האט באוויזן מורא'דיגע מופתים בשמים ובארץ - האט ער נאכאלץ געהאט די השפעה אויפן דור, און יעדער האט זיך צוגעהערט צו אים. א דוגמא דערצו האט מען געזען אין די לעצטערע דורות ביי רבי שלומ'קע זעוהיהלער זצ"ל, וואס ער האט זיך געפירט מיט א געוואלדיגער פשטות און פשלות, מען האט געקענט רעדן צו אים ממש ווי מען רעדט צו א קליין אינגל, אבער פון צווייטן זייט איז ער געווען אזא 'איש אלקי' און אזא מורא'דיגער בעל מופת, אז ער האט נישט געדארפט זוכן קיין כבוד! ער האט געקענט אויפטון אלעס וואס ער האט געדארפט אויפטון - אָן קיין 'גינוני כבוד', ווייל דער כבוד וואס מען וואלט אים געדארפט אפגעבן - האט זיך שוין אויסגעשריגן פון זיך אליינס! אבער ווי געזאגט, דאס איז אלעס בדרך 'יוצא מן הכלל' און עס איז נישט געאייגנט זיך אפצולערנען דערפון און עס נאכטון.

רימען אים אויס מיט אלערליי שבחים, וואספארא תלמיד חכם און כליל המעלות ער איז... וואס ווי פארשטענדליך זענען די אלע שבחים בלויז צוליב זיין געלט. דערנאך רופט מען אויס, אז דער עושר וועט אליינס ארויפקומען אויפן בימה און רעדן א פאר ווערטער. עס ווערט שטיל אין זאל, און יעדער לייגט צו אן אויער צו הערן וואס דער עושר וועט זאגן... ווייל די היגע וועלט איז דאך א וועלט וואו מען איז 'מכבד עשירים', אן עושר איז 'תופס מקום' און מען רעכנט זיך שטארק מיט וואס אן עושר זאגט. טאמער איז דער עושר אזא איינער וועלכער האט געלערנט מוסר און חסידות, מאכט ער זיך שנעל א חשבון: "איך דארף דאך סיווי רעדן און באקומען כבוד, נו אויב אזוי, האב איך דאך יעצט א געלעגנהייט מרבה צו זיין 'כבוד שמים'! יעדער וויל דאך אויסהערן מיט אזא אינטערעסע וואס איך האב צו זאגן, נו, וועל איך דאס אויסנוצן צו רעדן אמת'ע דיבורים!".

אויף און האלט א דרשה: "טייערע כולל אינגעלייט, ענק זאלן וויסן, אז איך בין ענק אמת'דיג מקנא! ענק זענען די גליקליכסטע מענטשן אויף דער בריאה! דער כולל יונגעראמן וועלכער זיצט זיך דארטן פארווארפן אין א ווינקל און לערנט תורה מתוך הדחק, ער איז זיך מייגע יומם ולילה אויף א רשב"א, און קיינער ווייסט נישט פון אים און קיינער גיבט אים נישט אפ קיין רעספעקט פאר דעם - ער איז טויזנט מאל מער חשוב פון מיר - מיט מיינע אלע נדבות וואס איך גיב פאר תורה! הלואי זאל איך זוכה זיין אויף יענער וועלט צו כאפן איין בליק אריין אין זיין גן עדן! זייט מוסף אין תורה נאך און נאך, ווייל אויסער דעם איז אלעס נארישקייט!". און ער רעדט עס מיט אן ערנסטקייט און מיטן גאנצן קאך און ברען. דער עולם שטייט פארגאפט און די ווערטער גייען זיי אריין זייער טיף אין הארץ, ווייל דא אויף דעם 'עלמא דשיקרא' זענען די ווערטער פון אן עושר 'דבריו נשמעים', ווען מענטשן הערן ווי אזא גרויסער עושר איז אזוי שטארק מחבב תורה, און ער איז אזוי מבטל זיין גאנצע עשירות פאר תורה - גיבט עס אריין אין זיי א געוואלדיגע הערקה פון תורה און צו תלמידי חכמים, קומט אויס,

דער עושר האט א כח מכבד צו זיין לומדי תורה מער ווי סתם א רעדנער

נאך אזא ישוב הדעת, שטעלט זיך דער עושר

נקודות:
א גדול האט אן אחריות, אריינצוברענגען אין כלל ישראל א געפיל פון דרך ארץ און כבוד פאר תורה! און דורכדעם הייבט ער אויף דעם 'חלק הטוב' פון דער מדה פון כבוד! ער איז נישט דורכדעם קיין 'רודף אחר הכבוד', ווייל עס רעדט זיך דא בכלל נישט פון זיין אייגענעם כבוד

דורכדעם וואס דער מענטש איז אינגאנצן בטל צום 'כבוד שמים' או ער פארשטייט אז די גאנצע בריאה און אלץ וואס דער וועלט - איז בלויז כבוד שמים, דעמאלט ווערט יעדעס ביסל כבוד וואס דער מענטש באקומט - א חלק פון כבוד שמים, און דער מענטש ווערט דערמיט א 'מר-כבה' צום רבוננו של עולם'ס כבוד

אז דער עושר האט געטון זייער א קלוגע זאך, אנשטאט צו אנטלויפן און זיך אפצוזאגן פון האלטן א דרשה, האט ער יא גערעדט א דרשה, אבער ער האט האט 'זיך' געלייגט אין דער זייט, און געמאכט דערפון א מעמד פון 'ריבוי כבוד שמים'.

דער צער פון ר' עקיבא אייגער פון דער פאראדע וואס מען האט אים צוגעגרייט

מען פארציילט א מעשה איבער דעם ענין פון נעמען כבוד, אז דער רבי עקיבא אייגער זצ"ל איז געווען א מורא'דיגער ענין, ממש בתכלית הענוה. בשעת ווען מען האט אים אויפגענומען פאר רב אין שטאט פוזנא - וועלכע איז געווען א גרויסע שטאט - האט מען אנגעגרייט א ריזיגע אויפנאמען לכבודו מיט א גאנצן פאראדע. ווי נאר רבי עקיבא אייגער האט דאס געזען, האט ער געשפירט ווי ער האלט עס נישט אויס, ער האט זיך געבייערט: "פארוואס איז מען מיר מכבד?! איך בין דאך אן עם הארץ?! איך בין דאך ממש א גארנישט?!". און די גאנצע אויפנאמע איז געווען ממש על אפו ועל חמתו, און יעדער האט געזען אויף אים, ווי עס איז אים ממש א גיהנם די גאנצע אויפנאמע.

דער חתם סופר האט זיך מיטגעפריידט מיט דער פאראדע וואס מען האט אים צוגעגרייט

אנדערש איז געווען ווען מען אויפגענומען דעם חתם סופר זצ"ל אלס רב אין שטאט פרעשבורג. און מען האט אנגעגרייט א גרויסע אויפנאמע, מען האט געזינגען און געטאנצן אין די גאסן פון שטאט מיט א געוואלדיגע שמחה. און דער חתם סופר איז געזעסן ווי א מלך אויף זיין שטול, מיט אזא הרחבת הדעת און גדלות המוחין, מיט א גרויסן שמייכל און ליכטיגע צורה, און ער האט מיט געהאלטן מיט דעם מצב. און ער האט זיך אנגערופן דארטן פאר איינעם: "איך בין נישט קיין תלמיד חכם און איך קען נישט לערנען, אבער די אידן דא מיינען דאך 'כבוד התורה', נו, איז דאך דאס א מעמד פון 'כבוד התורה'!". זיין שמחה איז געקומען עד כדי כך, אז בשעת ווען דער עולם האט געפאשטשט לכבודו, האט ער אויך מיטגעפאשטשט... ווייל ער האט זיך אויך געפריידט מיט דעם 'כבוד התורה' וואס עס טוט זיך דא. ביז די גבאים האבן אים געזאגט, אז עס איז פאסט נישט פאר א רב מיטצופאשטשן ווען מען זינגט לכבודו. ווען מען האט פארציילט פארן צאנזער רב זצ"ל דעם חילוק צווישן די צוויי הנהגות, האט דער צאנזער רב געזאגט: "ווער האט אן השגה אין דער ענוה און הכנעה פון רבי עקיבא אייגער, אבער וואו קומט דאס צו די הנהגה פון חתם סופר?! רבי עקיבא אייגער האט 'מבטל' געווען דעם כבוד, אבער דער חתם סופר האט עפעס 'געמאכט' פונעם כבוד!".

א איד קען ווערן א 'מרכבה' צום 'כבוד שמים'

דער כלל פון דעם גאנצן ענין איז: א אידישע נשמה איז דאך בעצם א 'חלק אלוה ממעל' וועלכע קומט פון אונטערן 'כסא הכבוד'. און וויבאלד דער רבוננו של עולם איז דער 'מלך הכבוד', דעריבער איז די נשמה - וועלכע איז איינס מיט אים - אויך א שטיק כבוד; ווי דער פסוק רופט איר אן 'כבוד'; ווי עס שטייט (תהלים ל, א): "למִן זֶמְרָה יִזְמְרָה כְבוֹד". דער ריכטיגער אופן וויאזוי דער דאזיגער 'כבוד' דארף נתגלה ווערן איז, דורכן זיין א חלק פונעם כבוד שמים! דאס הייסט, דורכדעם וואס עס קומט זיך צוזאם זיין כבוד וואס מען איז אים מכבד - מיטן כבוד וואס מען איז מכבד דעם רבוננו של עולם, און עס ווערט איין זאך ממש! און די תנאי אז דאס זאל קענען געשען איז, אז דער מענטש זאל זיין אינגאנצן בטל צום 'כבוד שמים'! ער זאל פארשטיין אז די גאנצע בריאה און אויך וואס טוט זיך אויף דער וועלט - איז בלויז כבוד שמים; ווי עס שטייט (ישעיה מג, ז): "כל הַנְּקָא בְשָׁמַיִם וְלְכָבוֹדֵי בְרָאתוֹ", און דעמאלט ווערט די נשמה נכלל אין כבוד שמים! יעדעס ביטל כבוד וואס דער מענטש באקומט - איז אין דער זעלבער צייט אויך מרבה כבוד שמים, און דער מענטש ווערט דערמיט א 'מרכבה' צום רבוננו של עולם'ס כבוד.

את בניו הק' לאכול עמו, אלא היה אוכל ביחידות, אבל את הרה"ק מבאבוב הזמין לאכול עמו ברוב חיבתו וצלו. אבל למעשה ישב אצלו הרה"ק מבאבוב בכל הימים בביטול גדול ואימה ויראה, עד שלא יכול היה לאכול כלל במחיצתו. וכמה פעמים אמר לו הרה"ק מראזוואדוב: 'פארוואס עסטו נישט?!' (למה איך אוכל?). אבל הרה"ק מבאבוב היה עונה לו בכל פעם: 'איך האב דאך שוין געגעסן, איך האב דאך שוין געגעסן' (הרי כבר אכלתי), כי לא היה מסוגל לאכול אצלו מרוב יראת הכבוד. וכך היה במשך כל השבוע, עד שראה הרה"ק מבאבוב כי הוא הולך ונחלש, לפי שהוא נמנע כל יום מלאכול. ניגש אל הרה"ק מראזוואדוב ואמר לו: 'דער פעטער האט מיך שוין גענוג מכבד געוועה, איך וועל גיין אביסל עסן מיט די קינדער' (הדוד כבר כיבד אותי מספיק, אלך קצת לאכול עם הבנים - היינו עם בני הרה"ק מראזוואדוב).

הרה"ק מראזוואדוב היה נוהג בכל פעם שנסע על ה'פאן' (רכבת) לשבת ב'וואגאן' (קרן) לעצמו, ואילו בניו הק' והגבאים היו נמצאים ב'וואגאן' נפרד. פעם אחת נסע הרה"ק מראזוואדוב בדרוכו, והזדמן הרה"ק מבאבוב להיות על אותו 'פאן', הזמין אותו הרה"ק מראזוואדוב לשבת אצלו לבדו במשך כל הנסיעה.

אבי זקני הרה"ח רבי משה יעקב שארף ז"ל היה תלמידו של הרה"ק מבאבוב, ונבחר בפניו להיות שו"ב, ואכן קיבל ממנו כתב סמיכה ו'קבלה' שהוא יכול לשחוט ולבדוק. בראש כתב ה'קבלה' כתב הרה"ק מבאבוב שהוא "לסדר ממנה יאכלו אהרן ובניו", דהיינו שהיה אז פרשת צו שכתוב פסוק הניל. תקופת זמן אח"כ הציעו לזקני להיות השוחט בעיר ביאלא, ואז היה שם המרא דאתרא הרה"ק רבי אהרן מקשנוב זי"ע נכד הרה"ק מצאנו. הלך זקני ושאל את הרה"ק מבאבוב אם יקבל עליו את המשרה בעיר ביאלא, ענה לו: 'איך האב דאך געשריבן אויף די קבלה יאכלו אהרן ובניו' (הרי כתבתי לך על כתב ה'קבלה' יאכלו אהרן ובניו), ויהי לפלא.

פעם אחת כאשר היה הרה"ק מבאבוב בראזוואדוב, עלה בשעה מאוחרת לבילה לבית כ"ק רבינו הזקן כדי לשוחח עמו 'חסידות'. אכן רביה"ז באותה שעה כבר התכונן לישון, וכבר היה אחר קריאת שמע שעל המטה. אבל מיד בשמעו כי הרה"ק מבאבוב דופק על דלת ביתו, אמר 'נו, אדעתא דגברא רבא לא קרינא', ומיד קיבלו בכבוד רב ושוחחו יחדיו למשך שעות ארוכות.

סיפר כ"ק רבינו זי"ע כי הוא ישב עם אביו הק' על המרכבה, כאשר באו עם הבשורה המרה על פטירת הרה"ק מבאבוב. ומיד בשמעו את הדבר, ממש נפל רביה"ז לאחוריו בחלשות מרוב צער, עד שחשש כ"ק רבינו שיפול מן המרכבה.

הרה"ק מראזוואדוב זי"ע היה דודו של הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, כי הרה"ק מבאבוב היה בנו של הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע, חתן אביו הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע. והרה"ק מראזוואדוב היה מחבוב עד מאד, והיה מקרבו בחיבה יתירה אף יותר ממה שהיה מראה לבניו הק'. וכך גם הרה"ק מבאבוב מצידו היה לו קשר מיוחד עם דודו הרה"ק מראזוואדוב, והיה ממש מחשיב את עצמו כחסיד שלו, והיה מגיע אליו 'נסיעות' לשבות בצילו.

כמה פעמים כאשר הגיע לשהות בצילו של הרה"ק מראזוואדוב בשב"ק, הקדים הרה"ק מבאבוב את נסיעתו כבר בתחלת השבוע. ולא היה זה דבר רגיל, כי לפי הסדר הנהוג בדרך כלל היו האורחים מגיעים רק סמוך יותר לשבת. ואילו במשך השבוע היו באים רק הכפריים ובעלי העסקים, שבאו לקבל ברכה או לפעול איזו ישועה, ומיד היו פונים לדרכס ולא נשארים לשבת. ופעם אחת כאשר הגיע הרה"ק מבאבוב בתחלת השבוע לראזוואדוב, ניגש אליו כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע, ושאל אותו: 'ביסט עפעס א דארפסמאן וואס די קוה געבט נישט קיין מילעך, אז דו קומסט אזוי אנהייב וואך'? (וכי אתה כפרי אשר פרתו אינה נותנת חלב, שאתה מגיע כך בתחלת השבוע?), ענה לו הרה"ק מבאבוב בבדיחותא: 'האסט עפעס באקוקט מיינע רענצלעך צו איך האב דא א שטריימל?' (וכי בדקת את חבילותי לראות אם אכן יש לי כן שטריימל?), שבאמת אכן הגיע לכבוד שבת, אלא שרצה להקדים מתלת השבוע, כדי שיוכל להסתופף בצילו של דודו הק' כמה שיותר.

פעם אחת הגיע הרה"ק מבאבוב לראזוואדוב על שב"ק פרשת בהר, וכיבדו הרה"ק מראזוואדוב בקריאת התורה. והרה"ק מבאבוב היה נוהג כמנהג צאנו ללכת עם החטית על ה'שטריימל' בשעת קריאת התורה, אבל בחצרות ראשון לא נהגו כך. מתוך ההרגל ניגש הרה"ק מבאבוב אל ה'בלעמער' (בימה) כאשר היה חבוש בשטריימל על ראשו, וראה זאת כ"ק רבינו הזקן, ואמר לסובביו: 'איך וויל זעהן ווי ער זאל בפניו פון טאטן ליינען מיטן שטריימל...'. (רוצה אני לראות איך בפניו של אבי הק' יקרא עם השטריימל...). אכן תיכף בעלותו אל ה'בלעמער' תפס הרה"ק מבאבוב את עצמו, וזרק את השטריימל מראשו כאילו הוא כועס על עצמו שהיתה לו הוי אמינא כזאת. אחר כך התחיל לקרוא בתורה בנעימות מיוחדת, והיה כ"ק רבינו הזקן מספר איך נשמעה נעימת קריאתו, והיה מחקה איך קרא "כי עבדי הם" בנעימות, והיה רביה"ז מסיים בהמשך הנעימה: 'ולא עבדים לעבדים', דהיינו אשר בקריאתו של הרה"ק מבאבוב ממש היו שומעים א פירוש המילות ודרשות חז"ל.

באחת מן הפעמים כאשר היה הרה"ק מבאבוב בראזוואדוב, הזמינו הרה"ק מראזוואדוב שיאכל עמו 'אָנְבֵּייסן' (פת שחרית) כל יום. ובדרך כלל לא היה הרה"ק מראזוואדוב מזמין אפילו